

ØVRE HEIDAL SAMEIGE

FORVALTNINGSPLAN

Mai-2019

Enstemmig godkjent i årsmøtet 31. mai 2019 og gjort gjeldende fra 1.juni 2019.

1. Innledning

Historien er godt beskrevet i heftet *"Historien om Muru- og Mæringsdalen Almenning Øvre Heidal Fiskeforening 60 år 1934 – 1994"*, som ble utgitt i forbindelse med 60 års jubileum i 1994. Kortversjonen er at foreningen ble stiftet i 1934 som en sammenslutning av de gardene som var med på kjøp og utskifting av Murudalen og Mæringsdalen statsalmenning i 1856. I forbindelse med registrering av foreningen i Brønnøysund-registrene ble foreningen definert som tingsrettslig sameie og måtte endre navn til Øvre Heidal Sameie i 1995.

Øvre Heidal Sameie har som formål å hevde de sameigeberettigede gardene sine retter i utskifta fjell og myrstrekninger, forvalte og administrere fisket i vatn, elver og bekker. Sameie skal videre forvalte småviltjakt i det uutskifta området.

Dette er første utgave av en forvaltningsplan, hvor det ved utforming er lagt vekt på å være kortfattet men samtidig fange opp det mest vesentlige. Hensikten med planen er et langsiktig fokus på en bærekraftig forvaltning av sårbare områder og de ressurser sameiet rår over. Det ligger allerede noen klare føringer på forvaltning i vedtektene, der relevante bestemmelser er gjengitt i planen. Forvaltningsplanen tar dette videre med en del presiseringer som er konkrete på både forvaltning, ansvar og praktisk gjennomføring.

2. Murudalsvassdraget

Sameiet disponerer i alt 14 tjern og fiskevatn, med inn- og utadrennende elver og bekker.

Refjellet

Bessin
Eirstjern
Langvatnet
Fiskeløysa
Snuldra
Leira
Butjern
Buvatnet

Murudalen

Mæringsdalsvatnet
Muruvatnet

Stålom

Nordre Sundtjern
Søre Sundtjern

Holseterfjellet

2 Hestkneiktjern

2.1 Områdebeskrivelse

Muruvassdraget

- Nedbørfelt er på 171 kvm² med et tilsig pr. år til Mæringsdalsvatnet på ca. 60 mill m³.
- Vassdraget er en del av Sjoavassdraget som ble fredet i 1972.
- For store deler av dalføret er det ikke skjedd tekniske inngrep. Noe oppdyrking, samt veibygging til setrer, fiskebuer og skog er utført.
- Elvefaret i Muru fra Muruvatnet er i en lengde på 9 km renset og elvefaret ble flyttet og rettet over en strekning på 1,2 km for å bedre forholdene for tømmerfløting.

Murudalen

- Området sett under ett har svært store natur- og friluftsverdier, men også betydelige næringsverdier.
- Friluftsverdiene er knyttet til friluftsliv og rekreasjon.
- Næringsverdier er jord- og skogbruk, jakt og fiske.
- Hyttebygging har også blitt viktig de senere år.

Mæringsdalsvatnet

- 670 dekar
- 634 m.o.h.
- Vatnet ble oppdemt i 1974 og justert i 1983 i samsvar med overenskomst fra 1972.

2.2 Inntektskilder

Inntektene består av fiskekortsalg til sameigeberettigede. Salg av fiskekort for garn, oter og stang i Muruvatn, Muru elv, Mæringsdalsvatnet og Sundtjern. Salg av stangkort i Refjellet til både innenbygds og utenbygds fiskere. Småviltjakt i Refjellet leies bort. Det selges inntil 10 jaktkort på småvilt i Holseterfjellet. Inntektene fra småviltjakt på Stålom tilfaller sameiet med 1/3-del.

3. Forvaltningsmål

3.1 Vegetasjon

Refjellet

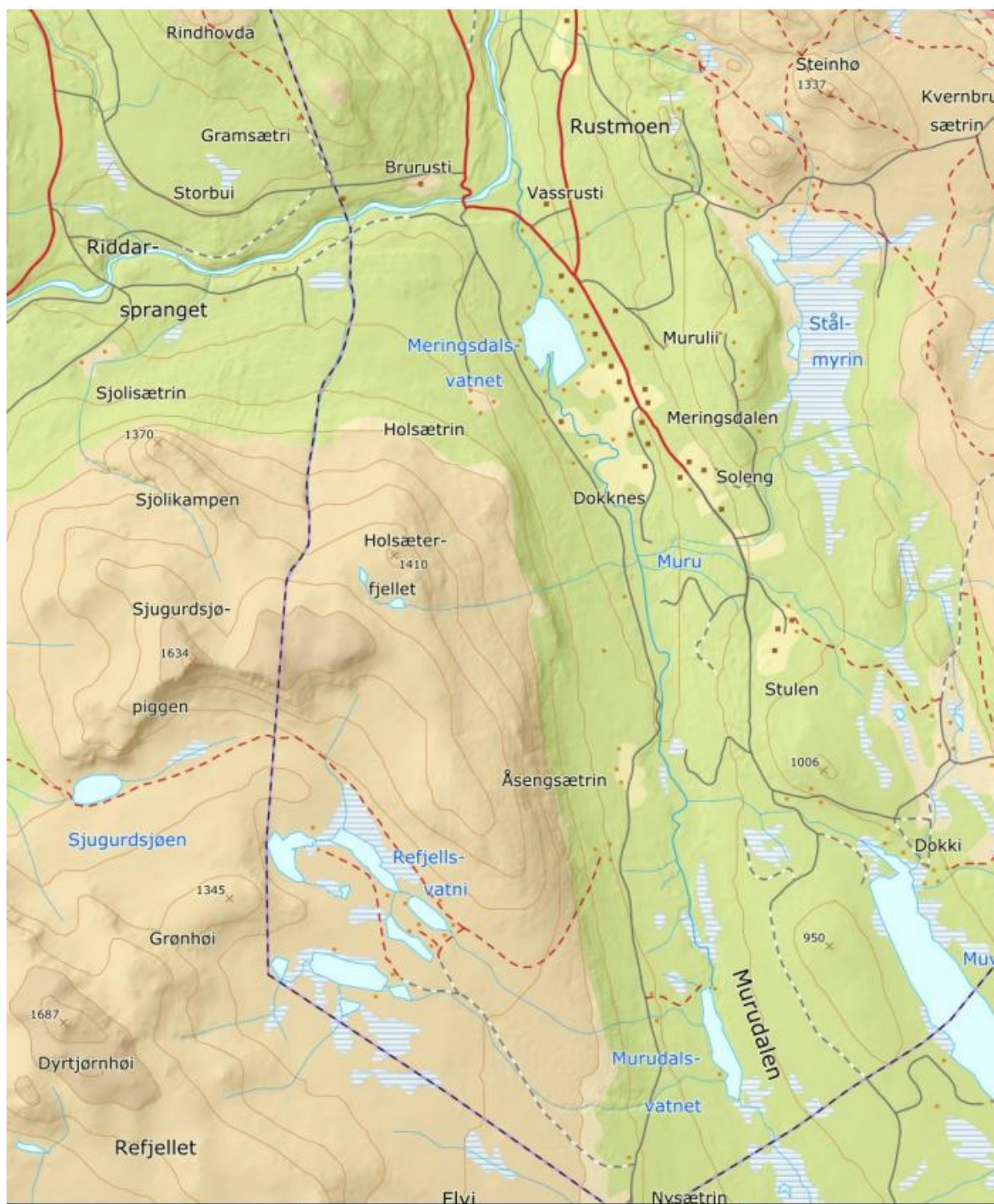
Det har vært uunngåelig at bruken av området over tid har satt noen spor av menneskelig aktivitet, men ikke mer enn hva som må forventes for å få tilgang til, og mulighet til å kunne bruke rettighetene. Dette gjelder spesielt spor etter kjøring i forbindelse med transport til og fra. Området framstår likevel som et svært uberørt naturområde.

En bærekraftig forvaltning tilsier en forsiktig tilnærming hvor et overordnet mål er at det ikke settes nye spor. Samtidig må det vektlegges at de sår som er laget, i stor grad blir reparert av naturen selv.

Øvrige områder

Utenom Holseterfjellet som kun brukes til småviltjakt, forvaltes øvrige områder av grunneiere og andre rettighetshavere. Dermed faller disse utenfor forvaltningsmål for sameiet mht. vegetasjon.

3.2 Fiske

Refjellet

Refjellet består av åtte fiskevatn: Bessin, Eirstjørni, Langvatnet, Fiskeløysa, Snuldra, Leirtjørni, Butjørni og Buvatnet. Det er særlig Bessin, Eirstjørni, Langvatnet og Buvatnet som er de fire mest attraktive. Per i dag er hovedutfordringen å få Buvatnet i balanse siden det i de senere år har blitt for mye småfisk. Forvaltningsmessig ligger utfordringen i å ha fiskeregler disponeringer ellers som bidrar til en god balanse. Gjennom tidene har flere fiskevatn vært kultivert og tilrettelagt for å få et best mulig fiske.

Murudalen

Murudalen består av to fiskevatn: Murudalsvatnet og Meringsdalsvatnet samt elva Muru.

Murudalsvatnet har i dag mye småfisk som begrenser fiskeinteressen. Forvaltningsmessig bør det gjøres en nærmere analyse på hvordan vatnet igjen kan bli mer attraktivt.

Meringsdalsvatnet har fra gammelt vært kjent for å være et godt fiskevatn, men gjengroing over lang tid har ført til en vesentlig forringelse av vatnet. Forvaltningsmessig blir det å finne egnede metoder for å stoppe gjengroing og tiltak forøvrig som tilbakefører både vassdraget og vatna til sine opprinnelige kvaliteter.

Stålom

Stålom består av to fiskevatn: Øvre Sundtjønn og Nedre Sundtjønn. Disse har røye, spesielt Øvre (Nordre). Nedre (Søre) har tidvis hatt noe brukbar bestand, men er ustabil fordi den er grunn og fryser til enkelte vintre. Nordre har en røyebestand som i kvalitet og størrelse har variert over tid, men dagens bruk og fiskeregler tyder på en stabil situasjon uten spesielle forvaltningsmessige utfordringer.

Holseterfjellet

Holseterfjellet består av to tjern, Hestkneiktjørnin, som det sporadisk har vært satt ut fisk i, men som ikke overlever over tid fordi de er grunne og kan fryse til enkelte vintre. På grunn av marginale forhold har disse liten forvaltningsmessig interesse.

3.3. Fugle- og dyreliv

Refjellet

Dette gjelder rypejakt som gjennom mange år har vært bortleid. Jakten kan utøves samtidig med inntil 5 gevær og hunder. Grensene er kommunegrensen mot Vågå, barskogsgrensen i Murudalen fra kommunegrense til Steineseter, rett opp fra Steineseter til søre varde på Langvasshø, videre nordover høyeste kam på Langvasshø og Pannhø til kommunegrensen der. Jakten skal utøves i samsvar med gjeldende bestemmelser for småviltjakt med jakttid fra 10.september til 23.desember. Forvaltningsmessig har dette vært en god løsning, men må overvåkes i forhold til et bærekraftig uttak. Det bør innføres krav om fangsrapport etter hver jakt sesong.

Holsseterfjellet

Det selges inntil 10 kort uten hund pr. sesong med jakttid fra 10.september til 23.desember. Forvaltningsmessig vurderes dette å være en god løsning. Det bør innføres krav om fangsrapport etter hver jakt sesong.

Øvrige områder

Disse forvaltes av grunneiere og andre rettighetshavere og faller utenom forvaltningsmål for sameiet mht. fugle- og dyreliv.

4. Brukerinteresser

Refjellet

I tillegg til sameigeberettigede sin utøvelse av fiske, blir området benyttet av noen bruksberettigede til beite. Området blir også brukt av Vågå Tamreinlag. Det er ikke registrert konflikter i forhold til dette, og har derfor ingen forvaltningsmessige utfordringer i dag.

Murudalen

For Mæringsdalsvatnet var det tidligere en konflikt om nivået på vannspeilet i forbindelse med oppdemming i 1974. Dette ble løst gjennom en overenskomst med berørte grunneiere. De senere år har det skjedd påvirkning av vatnet fra spesielt ett gardsbruk når det gjelder avrenning, med tilførsel av både næringsstoffer og løsmasser. Forvaltningsmessig må dette overvåkes. Det har i lang tid vært tatt opp med Sel kommune om behovet for en reguleringsplan for området.

Stålom

Her er det for tiden ingen spesielle utfordringer.

Holseterfellet

Ingen spesielle utfordringer i dag.

4.2 Reiseliv

Fram til nå har det ikke vært spesielle utfordringer i forhold til dette, men må overvåkes både når det gjelder ulovlig motorferdsel og andre forhold som måtte dukke opp, og som gir økt trykk på områdene.

4.3 Fiske

Forvaltning av fiskeressursene er en av hovedoppgavene hvor det til enhver tid må være fiskereglene som bidrar til nødvendig bærekraft.

4.3.1 Status

Som nevnt under punkt 3.2 Fiske, er det per i dag tre hovedutfordringer;

1. Få Buvatnet i balanse siden det i senere år har blitt for mye småfisk.
2. Finne egnede metoder for å redusere gjengroing i Mæringsdalsvatnet.
3. Få Muruvatnet i balanse etter flere år med redusert attraktivitet på grunn av mye småfisk.

4.3.2 Rammer og regelverk

Gjeldende fiskeregler for Refjellet

1. Alt fiske er forbudt fra og med 1. september til og med 10. juni kl. 17.00
2. Fiske med dragnet, not, lyster, sleo og teine er forbudt.
3. Minste maskevidde på bunden redskap skal ikke være mindre enn 35 mm regnet fra knute til knutes midtpunkt, (18 omfar). Antall garn begrenses til 12 pr. rett. Hermed forstås garn av normal lengde, ca. 40 alen eller 25 m. (1 alen = 62,75 cm = 24 tommer)
4. Det er ikke tillatt å ha stående garn ute i vannene om dagen mellom kl. 09.00 til kl. 17.00
5. På Butjern, Snuldra og Leirtjern er antall garn begrenset til 12 garn pr. båtlag.
6. For Mæringsdalsvatnet, Muruvatnet, Ståltjern og Buvatnet henvises til gjeldende regler.
7. Kjøring med motorkjøretøy uten spesiell tillatelse vil bli anmeldt.
8. Brudd på fiskereglene er straffbart.
9. Bruk av båt med motor er forbudt.

”Fisket kan utøvast gjennom heil og delt rett. Fisket gjennom ¼ rett kan utøvas årleg ved at antal fiskegarn står i same forhold som antall fiskegarn for heil rett. Antall fluger på oter som brukes på delt rett skal stå i same forhold som til ein vanleg oter. Kan ikkje ein vanleg oter definerast blir flugetalet på ein ¼ oter sett til 4.”

Gjeldende fiskeregler for Mæringsdalsvatnet og Muru elv, Muruvatnet og Ståltjern

1. Det er lov å fiske med garn, oter og stang.
2. På Mæringsdalsvatnet og Muruvatn gir ett fiskekort rett til å sette inntil 10 garn 28 mm, og det skal settes minst 1 garn 22,5 mm, og det kan settes inntil 3 garn på 22,5 mm. Garn skal ha en normal lengde på ca. 40 alen.
3. Det er ikke lov å ha garn stående i vatnet om dagen mellom kl. 09.00 og kl. 19.00
4. Det er ikke lov å nytte oter mellom kl. 19.00 og kl. 09.00 dersom det er garn i vatnet.
5. Fiske med annen redskap enn det som står på kortet er forbudt.
6. Alle garn skal merkes med navn.
7. Det er straffbart å bryte fiskereglene.
8. Kortinnehaver skal delta aktivt i fisket.
9. Ståltjern kan ha maks 5 garn 28 mm i tiden 5. juni til 1. september. Søre Ståltjern har kun stangfiske.
10. Bruk av båt med motor er forbudt på alle vatn.

4.4 Bygninger og tekniske inngrep

Dette gjelder spesielt for fiskebuer i Refjellet.

4.4.1 Status

De bruksberettigede er tildelt 33 nummer på buer i Refjellet, hvorav om lag to tredjedeler har satt opp fiskebu.

4.4.2 Rammer og regelverk

"Sameigarar som ynskjer å setja opp fiskebu og naust i Refjellet skal søkje sameige om løyve. Sameige kan gje løyve til og setja opp fiskebu og eitt naust for kvar heil sameigerett. Bu for heil sameigerett skal ikkje ha større utvendig grunnmur enn 28 m². Naust skal ikkje ha vindaugo og skal ikkje kunne nyttast til fiskebu. Naust for kvar heil rett skal ikkje vere større enn 18 m². I dette arealet er det rekna med areal for do og skåle. Enkel do og skåle skal ikkje byggjast frittstående. Utforming, taktekk og farge på bu og naust skal vera godkjende av styret for sameige før bygginga tek til. Bu for delt rett kan byggjast som felles bu med areal som i forhold til heil rett eller som enkeltbuer med areal for ¼ rett på 10 m². To ¼ rettar kan byggja eit naust i lag. Buer for delt rett skal byggjast i gruppe."

4.5 Motorisert ferdsel

"Det er forbudt å bruke båt med motor på alle vatn i sameiget. Motorferdsel skal avgrensas til absolutt nødvendig kjøring for sameigeberettigede, og må til en hver tid rette seg etter gjeldende lover og regler."

4.5.1 Status

Etter Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 6 kan det i unntakstilfeller gis tillatelse til kjøring dersom søkeren påviser et særlig behov som ikke knytter seg til turkjøring, og som ikke kan dekkes på annen måte. Spesielt restriktiv skal praksisen være for tillatelser til barmarkskjøring. Øvre Heidal Sameige har hatt løyve fra Sel kommune til barmarkskjøring på Refjellet i en årrekke. Ordningen har gitt en begrenset kjøring i området med 5-7 turer hvert år. For hvert år er turene dokumentert med gjenpart av kjøreseddel, og etter sesongslutt har Sel kommune fått en summarisk rapport over årets transport. Transporten har foregått etter gamle kjørespor, og de har vektlagt å samordne ulike transportbehov så langt som råd.

Vurderinger fra Sel kommune:

Naturmangfoldlovens §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget: Traseen som vil bli brukt, er brukt tidligere for transport av materialer til bygging/vedlikehold av buene. Omsøkt kjøring vil ikke gi ekstra belastning på området sammenliknet med tidligere bruk. Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være godt nok.

§ 9 Føre-var-prinsippet: Det skal ikke kjøres i nye områder.

§ 10 - Økosystemtilnærming og samlet belastning: Det er mange fiskebuer over et stort område, og mange har transportbehov. Samordnet kjøring i regi av Øvre Heidal Sameige vurderes å gi mindre samlet belastning på naturen.

§ 11 - Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver: All kjøring skal skje etter gamle kjørespor. Det antas ikke å bli kostnader ved miljøforringelse.

Rådmannen har ikke mottatt noen klager på terrengslitasje, unødig bruk eller andre innvendinger mot ordningen slik den har vært praktisert. Ut i fra målsetningen i motorferdselloven om å redusere motorferdsel i utmark til et minimum, synes ordningen med at sameiet koordinerer all kjøring til Refjellet sommerstid å ha virket etter sin hensikt.

Vedtak i Driftsutvalget - 12.02.2018:

1. Med hjemmel i *Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark og på islagt vassdrag § 6 og § 7* gis Øvre Heidal Sameige løyve til kjøring med traktor mellom Nysetervegen og Refjellet med inntil 7 turer per sesong. Løyvet gjelder for barmarkssesongen 2018-2021.
2. Løyvet forutsettes å dekke all nødvendig barmarkstransport med motorkjøretøy på denne strekningen disse sesongene. Sameiget har ansvaret for å samordne eventuell nyttetransport slik at det ikke blir mer kjøring enn strengt nødvendig. Transporten skal foregå etter gamle kjørespor og under gunstige kjøreforhold.
3. Tillatelsen skal medbringes under kjøringen og forevises på forlangende til politi eller oppsyn. Ved sesongslutt, og senest 30. november hvert år, skal det sendes oppgave til kommunen over antall kjøreturer og hvilke transporter som ble foretatt.
4. Turene skal fortrinnsvis ikke brukes til kjøring av ved, såfremt det er mulighet for inntransportering på vinterstid.
5. Dersom vilkårene for løyvet ikke overholdes, vil løyvet inndras.

5. Forvaltningsoppgaver og tiltak

5.1 Oppsyn

Øvre Heidal Sameige har hver sommer oppsyn som følger opp med stikkprøver av at fiskekort er betalt og at fiskereglene ellers er overholdt. Transport til og fra Refjellet sjekkes mot kjøreseddel utstedt av styret.

5.1.1 Status

Det har de senere år ikke vært påvist brudd på gjeldende lover og regler.

5.1.2 Retningslinjer og rammer

Øvre Heidal Sameige sine egne fiskeregler og løyve fra Sel kommune om barmarkstransport. Etter endt sesong rapporteres antall kontroller til styret.

6. Styret som forvaltningsorgan

Styret i Øvre Heidal sameige skal sørge for at en ansvarlig forvaltning til enhver tid med hjemmel i vedtekter, forvaltningsplan og gjeldende lovverk. Fiskekortregler tilpasses av styret etter behov. Det kan tillates isfiske på Muruvatnet, Meringsdalsvatnet og Nordre Sundtjern.

6.1 Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner

Ulovlig fiske:

Overtredelsesgebyr og/eller anmeldelse vurderes og iverksettes av styret etter rapportering fra oppsynet.

Ulovlig kjøring:

Rapport til styret fra oppsynet hvor ulovlig kjøring skal anmeldes, med unntak av akutt transportbehov som gjelder liv og helse. Det er ellers ingen formidlende omstendigheter.

7. Rullering av planen

Styret skal rullere en 3-årig handlingsplan hvor prioriterte oppgaver vedtas.
